РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

30 април 2009 година *

По дело C-531/07

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Oberster Gerichtshof (Австрия) с акт от 13 ноември 2007 г., постъпил в Съда на 29 ноември 2007 г., в рамките на производство по дело

Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft

срещу

LIBRO Handelsgesellschaft mbH,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-н C. W. A. Timmermans, председател на състав, г-н K. Schiemann, г-н P. Kūris, г-н L. Bay Larsen и г-жа C. Toader (докладчик), съдии,

* Език на производството: немски.

генерален адвокат: г-жа V. Trstenjak,
секретар: г-жа K. Sztranc-Sławiczek, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 16 октомври 2008 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft, от адв. B. Tonninger и адв. E. Riegler, Rechtsanwälte,

— за LIBRO Handelsgesellschaft mbH, от адв. G. Prantl, Rechtsanwalt,

— за австрийското правителство, от г-жа C. Pesendorfer и г-н G. Thallinger, в качеството на представители,

— за германското правителство, от г-н M. Lumma, в качеството на представител,

— за испанското правителство, от г-н J. López-Medel Bascones, в качеството на представител,

— за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-жа A.-L. Vendrolini, в качеството на представители,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н R. Sauer и г-н B. Schima, в качеството на представители,

— за Надзорния орган на ЕАСТ, от г-н N. Fenger и г-жа F. Simonetti, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 18 декември 2008 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3, параграф 1 ЕО, член 10 ЕО, член 28 ЕО, член 30 ЕО, член 81 ЕО и член 151 ЕО.

2 Запитването е отправено в рамките на спор, започнат от Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft (професионална асоциация на австрийската търговска камара за книжната и медийна индустрия, наричана по-нататък „Fachverband“) срещу LIBRO Handelsgesellschaft mbH (наричано по-нататък „LIBRO“) с оглед последното да бъде задължено да се въздържа да упражнява реклама за продажбата на националната територия на книги по по-ниски цени от

определените съгласно Федералния закон за задължителната цена на книгите (Bundesgesetz über die Preisbindung bei Büchern, BGBl. I, 45/2000, наричан по-нататък „BPrBG“).

Национална правна уредба

BPrBg

3 Член 1 от BPrBg е формулиран по следния начин:

„Настоящият федерален закон се прилага към издаването и вноса, както и към търговията, с изключение на презграничната електронна търговия, с немскоезични книги и музикални партитури. Целта на закона е ценообразуване, което отчита спецификата на книгата като културен продукт, интереса на потребителя от разумни цени на книгите и икономическите реалности на книгоразпространението.“

4 Член 3 от BPrBG предвижда:

„1) Издателят или вносителят на печатно произведение по смисъла на член 1 е задължен да определя и да довежда до знанието на обществеността крайна продажна цена за печатните произведения по смисъла на член 1, които издава или внася на федералната територия.

2) Вносителят не може да определя цена, която след приспадане на данъка върху добавената стойност [наричан по-нататък „ДДС“] е по-ниска от крайната продажна цена, определена или препоръчана от издателя за държавата по издаване, или от крайната продажна цена, препоръчана за федералната територия от издател със седалище извън държава, страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство (ЕИП).

3) Вносител, който закупува в държава, страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство (ЕИП), печатни произведения по смисъла на член 1 на по-ниска цена от обичайната покупна цена, може, в отклонение от параграф 2, да определя по-ниска цена от цената, определена или препоръчана от издателя за държавата по издаване, или — в случай на реимпорт — от цената, определена от националния издател, пропорционално на полученото търговско предимство.

[…]

5) Определената съгласно параграфи 1—4 крайна продажна цена се увеличава с [ДДС] по ставката, която е в сила в Австрия.“

5 Член 5 от BPrBG предвижда:

„1) Цената, на която крайният продавач продава на крайния потребител печатните произведения по смисъла на член 1, може да бъде само с до 5 % по-ниска от крайната продажна цена, определена съгласно член 3.

2) Крайните продавачи не могат да обявяват в търговски контекст и с конкурентни цели по-ниска цена от крайната продажна цена по смисъла на параграф 1.

3) Параграф 1 не се прилага за печатни произведения по смисъла на член 1, чиято крайна продажна цена в съответствие с член 4 е доведена до знанието на обществеността за първи път преди повече от 24 месеца и чиято дата на доставка е отпреди повече от 6 месеца.“

Договорната система на Sammelrevers

6 От акта за преюдициално запитване и от становището на Комисията на Европейските общности е видно, че до 30 юни 2000 г. между германските и австрийските издатели и търговци на книги са сключени серия договори, съставляващи системата на Sammelrevers от 1993 г. Тази система се е отнасяла до определянето на продажната цена на немскоезичните книги и по същество се е основавала на задължението на търговците на книги да спазват определената от издателя цена на дребно.

7 За Sammelrevers е направено уведомление до Комисията, която на 22 януари 1998 г. приема изложение на възраженията и впоследствие в становище от 8 февруари 2000 г. иска излизането на австрийските издатели и отстраняването на всяко презграничнo въздействие най-късно до 30 юни 2000 г. Ето защо направилите уведомлението страни представят на 31 март и 10 май 2000 г. изменен вариант на Sammelrevers, предвиждащ прекратяване на договорите, сключени от австрийските издатели и търговци на книги, които следователно са формално излезли от тази система. Впоследствие новата система е обект на отрицателно решение (преписка COMP/34.657 — Sammelrevers (ОВ C 162, 2000 г., стр. 25), в което Комисията констатира липсата на осезаемо въздействие върху презграничната търговия.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

8 Fachverband има правомощие да публикува крайните продажни цени, които съгласно член 3, параграф 1 от BPrBG са задължителни за търговците на книги при продажбата в Австрия на немскоезични книги, и да следи търговците на дребно да спазват крайната продажна цена в отнасящата се до тези книги реклама.

9 LIBRO стопанисва 219 клона в Австрия, като 80 % от книгите, с които то търгува, са с произход от чужбина.

10 От август 2006 г. LIBRO започва да прави реклама за продажбата на австрийска територия на издадени в Германия книги на по-ниски цени от минималните цени, определени за австрийската територия, въз основа на прилаганите в Германия цени.

11 Fachverband подава до първоинстанционната юрисдикция искане за допускане на обезпечение, с което цели LIBRO да бъде задължено да се въздържа от упражняването на такава реклама. Първоинстанционната юрисдикция уважава това искане, като приема, че австрийският режим за задължителната цена, макар и да представлява ограничение на свободното движение на стоки, противоречащо на член 28 ЕО, е „оправдан от културни съображения и от необходимостта да се запази разнообразието на медиите“. Това решение е потвърдено със съдебно решение на апелативната юрисдикция.

12 LIBRO подава ревизионна жалба срещу това съдебно решение. В своя акт за преюдициално запитване Oberster Gerichtshof отбелязва, че в общностната съдебна практика в областта на ценовите режими, по-специално в Решение от

10 януари 1985 г. по дело Association des Centres distributeurs Leclerc et Thouars Distribution (229/83, Recueil, стр. 1) и Решение от 3 октомври 2000 г. по дело Échirolles Distribution (C-9/99, Recueil, стр. I-8207), Съдът все още не е отговорил на въпроса дали и евентуално при какви условия общностното право не допуска национален режим за задължителна цена като разглеждания в делото по главното производство. Освен това Oberster Gerichtshof подчертава, че австрийската доктрина е разделена относно анализа на съвместимостта на този режим с правилата на общностното право.

13 При тези условия Oberster Gerichtshof решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 28 ЕО да се тълкува в смисъл, че той сам по себе си не допуска прилагането на национални разпоредби, които задължават само вносителите на немскоезични книги за внесените на националната територия книги да определят и да довеждат до знанието на обществеността задължителна за крайния продавач продажна цена, като се има предвид, че тази цена след приспадане на [ДДС] не може да бъде по-ниска от крайната продажна цена, определена или препоръчана от издателя за държавата по издаване, или от крайната продажна цена, препоръчана за националната територия от издател със седалище извън държава, страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство (ЕИП), но че в отклонение от това правило вносителят, който закупува книгите в участваща в ЕИП държава на по-ниска цена от обичайните покупни цени, може да определи по-ниска цена от цената, определена или препоръчана от издателя за държавата по издаване — в случай на реимпорт определената от националния издател цена — пропорционално на полученото търговско предимство?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос:

Дали посоченото в първия въпрос национално законодателство относно определената цена на книгите, само по себе си несъвместимо с член 28 ЕО — евентуално и в качеството на условие за продажба, засягащо свободното движение на стоки, — чиято цел е определена твърде общо с необходимостта

да се отчита спецификата на книгата като културен продукт, интереса на потребителя от разумни цени на книгата и икономическите реалности на книгоразпространението, е оправдано по силата на член 30 ЕО или член 151 ЕО, например поради обществен интерес от подкрепа на книгопроизводството, от разнообразието на заглавия на регламентирани цени и от многообразието на търговците на дребно — въпреки липсата на емпирични данни, които биха могли да докажат, че правна система за задължителна цена на книгите е подходящо средство за постигане на така преследваните цели?

3) При отрицателен отговор на първия въпрос:

Съвместимо ли е посоченото в първия въпрос национално законодателство относно определената цена на книгите с член 3, параграф 1, буква ж) ЕО с член 10 ЕО и с член 81 ЕО, макар че от гледна точка на действие във времето и на предметен обхват то е непосредствено продължение на предходната система за задължителна цена на книгите, основаваща се върху договорното обвързване на търговците на книги да прилагат определените от издателите цени за издадените печатни произведения (системата „Sammelreverssystem“ от 1993 г.), и замества тази система?“

По преюдициалните въпроси

14 Доколкото спорът по главното производство засяга осъществявания от LIBRO внос на книги от друга държава членка, отговорите на Съда следва да са отнасят до въпроса дали разпоредбите на Договора за ЕО относно търговията в рамките на Общността не допускат разпоредбите на BPrBG относно вноса от друга държава членка на немскоезични книги.

По първия въпрос

15 С първия си въпрос препращащата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 28 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба за цената на вносните книги като съдържащата се в член 3, параграфи 2, 3 и 5 от BPrBG.

16 В това отношение следва да се припомни, че според постоянната съдебна практика всяка търговскоправна уредба на държавите членки, която може пряко или непряко, действително или потенциално да възпрепятства търговията в рамките на Общността, представлява мярка с равностоен на количествени ограничения ефект по смисъла на член 28 ЕО (вж. по-конкретно Решение от 11 юли 1974 г. по дело Dassonville, 8/74, Recueil, стр. 837, точка 5).

17 При все това не може да представлява такава пречка прилагането по отношение на стоки с произход от други държави членки на национални разпоредби, които ограничават или забраняват някои условия за продажба, доколкото те се прилагат към всички заинтересовани оператори, които упражняват своята дейност на националната територия, и доколкото засягат по един и същи начин от правна и фактическа гледна точка търгуването на националните продукти и на продуктите с произход от други държави членки. Всъщност щом тези условия са изпълнени, прилагането на такава правна уредба по отношение на продажбата на стоки с произход от друга държава членка и отговарящи на установените от тази държава правила не е от естество да възпрепятства техния достъп до пазара или да затрудни този достъп в по-голяма степен, отколкото затруднява достъпа на националните продукти (вж. Решение от 24 ноември 1993 г. по дело Keck и Mithouard, C-267/91 и C-268/91, Recueil, стр. I-6097, точки 16 и 17, както и Решение от 10 февруари 2009 г. по дело Комисия/Италия, C-110/05, Сборник, стр. I-519, точка 36).

18 Според Fachverband и австрийското, германското и френското правителство законодателството, разглеждано в делото по главното производство, въвежда условие за презгранична продажба, приложимо без разлика към националните и вносните книги, което не предвижда по-неблагоприятно третиране на

последните, тъй като установява задължението за определяне на крайна продажна цена за всички немскоезични книги, независимо от техния произход.

19 Този довод не може да се приеме. Всъщност преюдициалният въпрос не засяга член 3, параграф 1 от BPrBG, който се отнася до задължението на издателите и на вносителите да определят цената на дребно съответно за националните и вносни книги, а параграфи 2 и 3 от този член, който се прилага единствено към вносните книги.

20 Доколкото национална правна уредба относно цената на книгите като съдържащата се в член 3 от BPrBG не се отнася до характеристиките на тези стоки, а засяга единствено условията, при които те могат да бъдат продавани, тази разпоредба трябва да се разглежда като отнасяща се до условията за продажба по смисъла на Решение по дело Keck и Mithouard, посочено по-горе. Както е видно от това съдебно решение, такова условие за продажба обаче може да избегне предвидената в член 28 ЕО забрана само ако отговаря на условията, изложени в точка 17 от настоящото съдебно решение.

21 В това отношение следва да се констатира, че като забранява на австрийските вносители на немскоезични книги да определят по-ниска цена от крайната продажна цена, определена или препоръчана от издателя за държавата по издаване след приспадане на ДДС, споменатият член 3, параграф 2 предвижда — както подчертават Комисията и Надзорният орган на ЕАСТ — по-неблагоприятно третиране за вносните книги, тъй като то възпрепятства австрийските вносители, както и чуждестранните издатели, да определят минималните цени на дребно според характеристиките на вносния пазар, докато австрийските издатели са свободни сами да определят за своите стоки такива минимални цени за продажбата на дребно на националния пазар.

22 Следователно такава правна уредба трябва да се счита за мярка с равностоен на количествено ограничение върху вноса ефект, противоречаща на член 28 ЕО, доколкото за вносните книги тя създава отделна правна уредба, която има за

резултат да третира по-неблагоприятно стоки с произход от други държави членки (вж. в този смисъл Решение по дело Association des Centres distributeurs Leclerc et Thouars Distribution, посочено по-горе, точка 23).

23 По време на съдебното заседание германското правителство поддържа, че всички съображения относно ограничителните последици на австрийската правна уредба са лишени от основание, тъй като вносът в Австрия на книги с произход от Германия в действителност покрива по-голямата част от пазара на първата държава, и че австрийският пазар на немскоезични книги не можел да се преценява самостоятелно по отношение на германския пазар. Всъщност съществувал един пазар, на който поради минималната разлика в цената на дребно нямало конкуренция между различните издания на една и съща книга, продавани в тези две държави членки.

24 Тези данни, които впрочем не са оспорени, не могат да се вземат предвид. Всъщност дори да се предположи, че издателствата за немскоезични книги, по-специално установените в Германия, не са онеправдани от австрийската правна уредба относно цената на вносните книги, която им позволява да упражняват контрол върху прилаганите на австрийския пазар цени, както и да гарантират, че тези цени не са по-ниски от прилаганите в държавата по издаване, подобни съображения не позволяват да се изключи правна уредба като разглежданата в главното производство да води до ограничаване на конкурентоспособността на австрийските вносители, тъй като те не могат да действат свободно на своя пазар за разлика от австрийските издатели, които са техни преки конкуренти.

25 Fachverband и австрийското правителство освен това подчертават, че във всеки случай свободата за определяне на продажната цена на дребно се осигурява от възможността, която член 3, параграф 3 от BPrBG признава на вносителя, да прилага по-ниска цена от прилаганата от чуждестранния издател, когато това намаление съответства на придобитото от вносителя търговско предимство, както и от възможността, призната на крайния продавач от член 5 от BPrBG, да прилага отстъпка от 5 % от определената цена по смисъла на член 3, параграф 1 от същия закон.

26 LIBRO от своя страна подчертава, че тъй като цената на книгите не може да бъде известна преди пускането им на пазара, доколкото — както подчертава генералният адвокат — цените, по които търговците на едро или търговците на дребно закупуват книгите от германските издатели, по принцип представляват търговски тайни, за издателите е невъзможно да изчислят полученото при закупуването предимство и следователно да изчислят предвидената в член 3, параграф 3 от BPrBG отстъпка.

27 В това отношение следва да се констатира, че предвидената в този параграф възможност за отстъпка не може да се счита, както изтъква австрийското правителство, като форма на компенсация, позволяваща на вносителя да отразява в цените на дребно всички получени в държавата по износа предимства съгласно собствена ценова политика. Вносител, който като LIBRO закупува голям брой книги, независимо от това правило за отстъпката не може да определя свободно за всички вносни книги по-ниски цени от прилаганите в държавата по издаване. Всъщност той може да прилага отстъпката само към книгите, които е получил на по-благоприятна цена.

28 Освен това признатата както за продажбите на издадени в Австрия книги, така и за продажбите на вносни книги възможност по силата на член 5, параграф 1 от BPrBG крайният продавач да прилага намаление от 5 % от цената, определена от издателите и от вносителите, също не може да представлява фактор, обосноваващ заключението, че BPrBG гарантира свободата за всички предприятия, участващи в различните стадии на търговската верига, да определят цената на внесените в Австрия немскоезични книги, тъй като тази възможност се отнася само до момента на продажбата на крайния потребител и член 5, параграф 2 от BPrBG не позволява да се прави реклама за такова намаление. Следователно съобщената на обществеността цена остава тази, определена според правилата, предписани от член 3 от BPrBG.

29 При тези условия на първия въпрос следва да се отговори, че национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която забранява на вносителите на немскоезични книги да определят по-ниска цена от крайната

продажна цена, определена или препоръчана от издателя в държавата по издаване, представлява „мярка с равностоен на количествено ограничение върху вноса ефект“ по смисъла на член 28 ЕО.

По втория въпрос

30 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали в случай на утвърдителен отговор на първия въпрос национална правна уредба относно цената на вносните книги като съдържащата се в член 3, параграфи 2, 3 и 5 от BPrBG, която по смисъла на член 1 от този закон цели „ценообразуване [за книгите], което отчита спецификата на книгата като културен продукт, интереса на потребителя от разумни цени на книгите и икономическите реалности на книгоразпространението“, може да се обоснове по силата на член 30 ЕО и член 151 ЕО.

31 Австрийското правителство подчертава, че при липсата на такъв режим за определена минимална цена на вносните немскоезични книги щяло да има понижение на цените на предназначените за широката публика книги, което щяло да предизвика загубата на маржовете на печалба, реализирани от продажбата на този тип произведения. От такава загуба щяло да произтече това, че производството и търговското предлагане на заглавия с по-взискателно съдържание, но по-малко привлекателни в икономически план, повече нямало да може да се финансира и че дребните търговци на книги, които обикновено предлагат широк избор на книги от това естество щели да бъдат изместени от пазара от едрите търговци на книги, които продават предимно комерсиални стоки. Австрийското правителство освен това отбелязва, че в пазар като австрийския, който се характеризира с много слаба концентрация на книжарниците и със значителен внос от Германия, този режим представлява инструмент, който е съразмерен за постигане на посочените императивни цели от обществен интерес.

32 В това отношение следва в самото начало да се отбележи, че посочените от запитващата юрисдикция цели като закрилата на книгата в качеството на културна стока не могат да представляват основание за обосноваване на ограничения върху вноса по смисъла на член 30 ЕО (вж. в този смисъл Решение по дело Association des Centres distributeurs Leclerc et Thouars Distribution, посочено по-горе, точка 30). Всъщност закрилата на културното разнообразие

като цяло не може да се счита за попадаща в „закрилата на националните богатства с художествена, историческа или архитектурна стойност“ по смисъла на член 30 ЕО.

33 Освен това, както отбелязва генералният адвокат, не може член 151 ЕО, който установява дейността на Европейската общност в областта на културата, да се изтъква като разпоредба, включваща в общностното право причина за обосноваване на всяка национална мярка в тази област, която може да възпрепятства търговията в рамките на Общността.

34 За сметка на това закрилата на книгата в качеството на културна стока може да се счита като императивно изискване от обществен интерес, което е в състояние да обоснове мерки за ограничение на свободното движение на стоки, при условие че такива мерки са годни да постигнат поставената цел и не надхвърлят необходимото за постигането ѝ.

35 В това отношение, както изтъкват Комисията и Надзорният орган на ЕАСТ, целта за закрила на книгата в качеството на културна стока може да се постигне от по-малко ограничителни за вносителя мерки, като например на него или на чуждестранния издател се позволи определянето на продажна цена за австрийския пазар, която отчита характеристиките на този пазар.

36 При тези условия на втория въпрос следва да се отговори, че национална правна уредба, която забранява на вносителите на немскоезични книги да определят по-ниска цена от крайната продажна цена, определена или препоръчана от издателя в държавата по издаване, не може да се обоснове нито по силата на членове 30 ЕО и 151 ЕО, нито с императивни изисквания от обществен интерес.

37 Предвид отговора на първите два въпроса, не е необходимо да се отговаря на третия въпрос, поставен от запитващата юрисдикция.

По съдебните разноски

38 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

1) Национална правна уредба, която забранява на вносителите на немскоезични книги да определят по-ниска цена от крайната продажна цена, определена или препоръчана от издателя в държавата по издаване, представлява „мярка с равностоен на количествено ограничение върху вноса ефект“ по смисъла на член 28 ЕО.

2) Национална правна уредба, която забранява на вносителите на немскоезични книги да определят по-ниска цена от крайната продажна цена, определена или препоръчана от издателя в държавата по издаване, не може да се обоснове нито по силата на членове 30 ЕО и 151 ЕО, нито с императивни изисквания от обществен интерес.

Подписи